

Lausunto

3.8.2026

VN/34876/2025
VN/34876/2025-PLM-36

Sisäministeriö

Turvallisuuskomitean sihteeristön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi annetun hallituksen esityksen (HE x/2026 vp) täydentämisestä

Sisäministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi annetun hallituksen esityksen (HE 121/2026 vp) täydentämisestä.

Täydentävässä esityksessä lisättäisiin poliisilain uuteen uhkaperusteista rikostiedustelua koskevaan 5 b lukuun ne rikostiedustelukeinot, joiden käytöstä säättäminen edellyttäisi perustuslain 10 §:n kotirauhan suojaa ja luottamuksellisen viestin suojaa koskevien lakivarausten muuttamista niin, että mahdollistettaisiin perusoikeuksien välttämätön rajoittaminen tiedon hankkimiseksi yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vakavasti uhkaavan vakavan rikollisuuden torjumiseksi. Tällaisia keinoja olisivat esimerkiksi telekuuntelu ja -valvonta sekä uhkaperusteisten rikostiedustelukeinojen käyttö pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävissä tiloissa.

Lisäksi poliisilain salaista tiedonhankintaa koskevaan 5 lukuun ehdotetaan muun muassa lisättäväksi säännökset paikkatiedustelusta, osallistuvan tietolähteen käytöstä ja sijaintitiedon hankkimisesta. Vastaavat toimivaltuudet ehdotetaan lisättäväksi myös uhkaperusteista rikostiedustelua koskevaan 5 b lukuun. Myös pakkokeinolakia muutettaisiin.

Lausunto

Turvallisuuskomitean sihteeristö on tarkastellut esitysluonnosta kokonaisturvallisuuden ja Yhteiskunnan turvallisuusstrategian (YTS) näkökulmasta. Kokonaisturvallisuuden toimintamallissa yhteiskunnan elintärkeät toiminnot turvataan laajasti eri tahojen yhteistoimintana ja kokonaisturvallisuus muodostaa perustan suomalaisen yhteiskunnan kriisinkestävyydelle. Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa poliisille määritetyt strategiset tehtävät elintärkeiden toimintojen turvaamiseksi ovat yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä yhteiskuntajärjestyksestä vaarantavan rikollisuuden torjunta.

Turvallisuuskomitean sihteeristö toteaa, että valmistelussa on poliisin vireillä olevan uhkaperusteisen rikostiedusteluhankkeen lisäksi Tullin ja Rajavartiolaitoksen vastaavan kaltaiset rikostiedustelua koskevat säädöshankkeet. Lisäksi suojelupoliisi ja sotilastiedusteluviranomaiset tekevät toimialoillaan tiedustelua ja vireillä on tiedusteluviranomaisia koskevia säädöshankkeita, mm. perustuslain 10 §:n muuttamiseen liittyen. Mikäli esitetyt säädöshankkeet etenevät ja toteutuvat, niin on keskeistä, että eri tiedustelua tekevien viranomaisten tehtävien rajapinnat ovat säädöksissä selkeät sekä vastuiden että toiminnan kannalta. Kokonaisturvallisuuden kannalta on sinänsä optimaalista, mikäli eri viranomaisten tehtäväkenttien väliin ei jää katvealueita, joita rikolliset tai muut toimijat voisivat hyödyntää.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Turvallisuuskomitea

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 31
00131 Helsinki

Eteläinen Makasiinikatu 8 0295 16001
Helsinki +358 295 16001

turvallisuuskomitea@gov.fi
www.turvallisuuskomitea.fi

Etenkin kriittisiksi katsottavissa rajapinnoissa tulisi huolehtia siitä, että viranomaisten tehtävät liittyisivät tarkoituksenmukaisesti ja hallitusti vastaten toimintaympäristössä tapahtuneita ja käynnissä olevia muutoksia.

Eduskunnalle annettua esitystä poliisin rikostiedustelua koskevaksi lainsäädännöksi (HE 121/2026) ei ole vielä valiokunnissa arvioitu, ja nyt käsillä oleva luonnos täydentää sitä. Täydentävän esitysluonnoksen toimivaltuudet kytkeytyvät osin eduskunnan käsittelyssä olevaan perustuslain 10 §:n muuttamista koskevaan esitykseen (HE 50/2026 vp).

Perustuslakivaliokunta ei ole antanut vielä mietintöä perustuslain 10 §:n muuttamista koskevasta esityksestä (HE 50/2026 vp). Poliisin uhkaperusteista rikostiedustelua koskevassa täydentävässä esitysluonnoksessa perustuslain muutokseen kytköksissä olevien ehdotusten sisältö ja liikkumavara määrittyy lopullisesti perustuslain mahdollisen muutoksen sisällön ja sen voimaantulon mukaan.

Turvallisuuskomitean sihteeristön arvion mukaan ehdotettu nykyistä väljemmin edellytyksin uhkaperusteisesti ja laajempaa henkilöpiiriä koskeva sääntely konkretisoi perustuslain mahdollistaman sääntelyn, jolloin keskeisiä arvioitavia asioita kokonaisuudessa edelleen olisivat mm. rikostiedustelun kohteet ja keinot ja kohdentaminen, kun huomioon otetaan uudet keinot ja niiden ulottaminen entistä laajemmalle perusoikeuksien suojaamille alueille. Kohdentamisen osalta voidaan esimerkiksi kiinnittää huomiota ehdotetun 5 b luvun 5 §:n 3 momentin mukaiseen rikostiedustelukeinon kohdentamiseen muuhun henkilöön, vaikka esitysluonnoksen mukaan kyse on viimesijaisesta kohdentamisesta. Toimivaltuudesta eivät ole täysin ennakoitavissa ne olosuhteet, joissa henkilö voi tulla rikostiedustelun kohteeksi. Pidemmällä aikavälillä liian avoin sääntely voi rapauttaa yhteiskunnallista luottamusta turvallisuusviranomaisiin, mikä on perinteisesti ollut yksi yhteiskuntamme vahvuus.

Hallituksen esityksessä on otettu huomioon aiemmalla lausuntokierroksella saatua palautetta ja toimivaltuuksien käyttäminen on keskitetty keskusrikospoliisille, mitä voidaan pitää kannatettavana. Poliisilaitokset voisivat toteuttaa keskusrikospoliisin pyynnöstä ja keskusrikospoliisin johdolla ja ohjauksessa rikostiedustelukeinon käyttöä koskevan yksittäisen toimenpiteen. Esitysluonnos mahdollistaa tältä osin toiminnan paremman laillisuusvalvonnan, ja sisältää muutoinkin oikeusturvaa koskevia ehdotuksia. Yhteiskunnallisen luottamuksen kannalta on tärkeää, että lainsäädäntöön ehdotetaan sisällytettäväksi oikeusturvaa koskevia ennakollisia ja jälkikäteisiä järjestelyjä, koska normaalit muutoksenhakukeinot eivät ole käytettävissä. Edelleen kannatettava voidaan pitää teknologianeutraalisuuteen pyrkiviä esityksiä (yhdistymistiedot/tukiasema).

Yksittäisenä huomiona esitetään harkittavaksi, että ehdotettuun poliisilain 5 b luvun 37 §:ään (tietojen säilyttäminen) lisättäisiin selkeämmin maininta siitä, että jos rikostiedustelukeinolla on hankittu tietoa, jonka hankkiminen on kielletty, tieto on heti hävitettävä.

Yleissihteeri

Annukka Ylivaara

Vanhempi hallitussihteeri

Johanna Hakala

VN/34876/2025-PLM-36

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: